

Metodika pridelenia DOI na Trnavskej univerzite v Trnave

Všeobecné informácie

DOI – digital object identifier

DOI je komerčný centralizovaný systém na identifikáciu autorsky chránených diel prístupných v digitalizovanej podobe.

V roku 1996 ho založila Asociácia amerických nakladateľov s cieľom zabezpečiť ochranu autorských práv (intelektuálneho vlastníctva). Od roku 1998 ho rozvíja nezisková organizácia *International DOI Foundation* (skr. IDF). Stará sa o bežné prevádzkové funkcie DOI, chráni všetky práva duševného vlastníctva vzťahujúce sa k systému DOI a podporuje rozvoj samotného systému.

DOI sa podobá na ISBN tlačeného dokumentu. Predstavuje jedinečný (unikátny) identifikátor, s pomocou ktorého je dokument vyhľadateľný v digitálnom prostredí internetovej siete. V prípade presunu digitálneho dokumentu na nové webové umiestnenie, zostáva DOI stále rovnaké.

Systém DOI je navrhnutý tak, aby jednoznačne a trvale identifikoval objekt, ku ktorému bol pridelený. Prepája metaúdaje s objektmi, čo mu umožňuje poskytnúť používateľom prislúchajúce informácie o objektoch a ich vzťahoch. Povinnou súčasťou obsahu cieľovej stránky DOI (tzv. *response page*) sú metaúdaje, čo je podstatnou výhodou, pretože samotné dielo nemusí byť používateľom dostupné.

Poplatky

Každá inštitúcia platí **ročný členský poplatok**, ktorý sa vypočíta na základe jej ročného obratu. Aktuálny cenník je dostupný na adrese <https://www.crossref.org/fees/>. Okrem ročného poplatku sú spoplatnené:

- Každé pridelenie DOI k aktuálnemu objektu: 1 USD.
- Každé pridelenie DOI k staršiemu objektu: 0,15 USD.

DOI a Trnavská univerzita v Trnave

Crossref je nezisková agentúra *International DOI Foundation*, ktorá združuje cca 7 000 členov zo 112 krajín. Jej úlohou je registrácia inštitúcií požadujúcich DOI a pridelenie týchto identifikátorov. Trnavská univerzita v Trnave je členom agentúry *Crossref* od roku 2018.

Práva a povinnosti člena

Získaním DOI sa inštitúcia zaväzuje:

1. Prideliť DOI svojim článkom, resp. publikáciám (celok) – ďalej objektom.
2. Pridelené DOI uvádzať v tlačenej aj elektronickej verzii objektu (na titulnom liste, prípadne v hlavičke/päte každej stránky, tiráži a pod.).
3. Vložiť metaúdaje objektu v požadovanom formáte do databázy *Crossref*.

4. Pre každú položku v zozname bibliografických odkazov (referencií) vyhľadať v databáze *Crossref*, či existuje jej identifikátor DOI. Ak áno, tak je potrebné tento identifikátor dopísať k bibliografickému odkazu.

Na rýchle vyhľadávanie slúžia viaceré bezplatné služby:

- a) [Simple Text Query Form](#) – manuálne vyhľadávanie menšieho množstva citácií.
 - b) [Simple Text Query upload](#) – odovzdávanie (upload) zoznamov literatúry v .txt súbore – tiež pre menšie množstvo citácií.
 - c) [XML API](#) – individuálne alebo hromadné požiadavky vo formáte XML.
5. Riešiť prípadné kolízie a duplicity pridelených DOI.
 6. Priebežne aktualizovať metaúdaje objektov v databáze *Crossref*, najmä URL objektov (ak nastane zmena umiestnenia objektu).

Nedodržanie podmienok môže pre univerzitu znamenať sankcie zo strany *Crossref*.

Úplné znenie podmienok je k dispozícii na adrese http://www.crossref.org/02publishers/59pub_rules.html.

Koordinátor

Na Trnavskej univerzite plní úlohu koordinátora DOI Univerzitná knižnica Trnavskej univerzity v Trnave (UK TU).

Administrátor

Fakulta určí povereného zamestnanca, ktorý bude ako administrátor vytvárať tzv. *response pages* (pozri nižšie) a zároveň umiestňovať obsah on-line publikácií na webové sídlo.

Žiadateľ

Žiadateľom o pridelenie DOI v rámci TU môže byť ktokoľvek – editor, zostavovateľ zborníka, poverený zamestnanec TU, autor... DOI sa prideliť objektom dostupným on-line v digitálnej forme, ktoré majú svoje vlastné unikátne URL adresy na internete, napr. články z časopisov, zborníky, knihy a pod.

Postup pridelenia DOI

Vlastník digitálneho objektu (Trnavská univerzita v Trnave) prideliť prostredníctvom koordinátora digitálnemu objektu identifikátor DOI a vloží do databázy registračnej agentúry *Crossref* metaúdaje o digitálnom objekte, vrátane URL adresy odkazujúcej sa na aktuálne umiestnenie stránky s objektom, resp. metaúdajmi o digitálnom objekte na webe. Vlastník objektu je povinný dohliadať na aktuálnosť URL adresy.

Registračná agentúra zabezpečuje tzv. „smerovanie DOI identifikátorov,“ čiže presmerovanie z identifikátora DOI na stránku, ktorá sa zobrazí používateľovi. To znamená, že vo výsledku sa používateľovi po odoslaní identifikátora DOI zobrazí webová stránka (tzv. *response page*), ktorá obsahuje úplný text digitálneho objektu resp. jeho bibliografickú citáciu (v prípade, že úplný text nie je verejne dostupný) a informáciu o spôsobe získania úplného textu. Väčšina

členov združenia *Crossref* zobrazuje stránku s abstraktom a umožňuje automaticky získať prístup k úplnému textu (napr. prostredníctvom automatických platieb alebo priameho odkazu na prevzatie).

DOI je priradované počas prebiehajúceho publikačného procesu a pri zverejnení úplného textu musia byť jednotlivé identifikátory priradené k príspevkom. Trnavská univerzita v Trnave si registruje pridelené DOI do vlastného registra a kontroluje správnosť, aktuálnosť prepojenia pre prípad konfliktu (nesúlady) v systéme *Crossref*. Systém pre celú univerzitu administruje Univerzitná knižnica Trnavskej univerzity v Trnave (UK TU).

V prípade publikácií, pri ktorých vystupuje Trnavská univerzita v Trnave ako spoluvydavateľ, je možné DOI prideliť k tým publikáciám, pre ktoré sa vytvára *response page* na pôde univerzity. Je však potrebné primárne zodpovedať za vznik obsahu, jeho úpravy a prístup k úplnému textu dokumentu.

Identifikátor DOI pre Trnavskú univerzitu v Trnave

Pre Trnavskú univerzitu v Trnave bol pridelený **prefix 10.31262**.

Forma zápisu DOI

Identifikátor DOI sa skladá z dvoch častí:

1. Predpona – prefix (pre TU: **10.31262**) – toto číslo identifikuje inštitúciu, ktorej patrí digitálny objekt (napr. vydavateľ, vysoká škola). Predponu prideluje tzv. registračná agentúra (v prostredí akademických inštitúcií je to *Crossref* – <https://www.crossref.org/>).
2. Prípona – sufix (príklad: *1234-5678/2018/1/1/23-56*) – ľubovoľný reťazec znakov, ktorý identifikuje digitálny objekt v rámci samotnej inštitúcie. Tento reťazec prideluje inštitúcia podľa vlastných pravidiel. Tá musí dozeráť na to, aby nedochádzalo k prideleniu duplicitných DOI – to jest, aby jedno DOI nebolo pridelené k dvom rôznym objektom a tiež aby jeden digitálny objekt nemal pridelené dve rôzne DOI.

Trnavská univerzita v Trnave si zvolila stálu formu syntaxe pri určovaní sufixu, ktorý sa skladá z ISSN/ISBN zdrojového dokumentu, roku vydania, ročníka, čísla a rozsahu strán, na ktorých je príspevok zverejnený.

Príklad zápisu DOI na identifikáciu dokumentu:

<https://doi.org/10.31262/1234-5678/2018/1/1/23-56>

Povinnosti všetkých zúčastnených zložiek procesu pridelenia identifikátora DOI

Žiadateľ

1. Oboznámi sa s podmienkami agentúry *Crossref*. Úplné znenie podmienok je dostupné na adrese <https://www.crossref.org/display-guidelines/>.
2. Určí počet príspevkov (platí pre časopisy), ktoré plánuje vydať (pre zborníky a monografie sa pridelí DOI iba na celok).
3. Vyplní formulár – *Žiadosť o pridelenie DOI*

4. Zašle formulár s úplným textom publikácie do UK TU elektronickou formou na e-mailové adresy: maria.arpasova@truni.sk (PdF TU, TF TU, PrF TU); maria.cibikova@truni.sk (FZaSP TU, FF TU).

Po splnení všetkých podmienok pridelenia DOI, bude DOI pridelené v UK TU a zaslané žiadateľovi na jeho e-mailovú adresu, vrátane položiek v zozname bibliografických odkazov, pri ktorých treba dopísať DOI k jednotlivým odkazom.

5. Zabezpečí vloženie DOI do samotného dokumentu (titulný list, napr. hlavička alebo päta úvodnej strany článku, resp. tiráž) a dopíše existujúce DOI ku konkrétnym bibliografickým odkazom.
6. Zabezpečí prostredníctvom fakultných administrátorov vytvorenie štruktúry webovej stránky (tzv. *response page*). Ku každému príspevku/dokumentu musí byť vytvorený metaúdajový záznam s odkazom na úplný text (ak je verejne dostupný).

Webová stránka (*response page*) **musí** obsahovať nasledujúce údaje:

- a) **názov článku/publikácie,**
- b) **mená všetkých autorov, resp. editorov,**
- c) **abstrakt** (pri článkoch z časopisov),
- d) **klúčové slová** (pri článkoch z časopisov),
- e) **pridelené DOI** – pevný odkaz (bude pridelený v UK TU a bude ho potrebné dodatočne doplniť),
- f) **webový (internetový) odkaz na úplný text dokumentu** (ak je verejne dostupný).

Response page **môže** obsahovať nasledujúce spresňujúce údaje:

- a) vydavateľ,
 - b) ISBN/ISSN,
 - c) typ dokumentu,
 - d) rok vydania,
 - e) počet strán
 - f) a iné.
7. Po zostavení (zriadení) *response page* a publikovaní dokumentu pošle žiadateľ v čo najkratšom čase informáciu s hypertextovým odkazom na *response page* do UK TU.

Univerzitná knižnica Trnavskej univerzity

1. Na základe prijatej žiadosti o DOI posúdi pridelenie DOI k publikácii. Po splnení všetkých podmienok prideliť DOI a pošle ho žiadateľovi e-mailom na doplnenie do dokumentu a na *response page*.

2. Preverí každú položku v zozname bibliografických odkazov (referencií) v databáze *Crossref*, či existuje jej identifikátor DOI, ak áno, tak pošle zoznam bibliografických odkazov, pri ktorých je potrebné tento identifikátor dopísať k bibliografickému odkazu, žiadateľovi.
3. Po doplnení potrebných údajov a prijatí doplneného dokumentu importuje základné metaúdaje v čo najkratšom čase od publikovania úplných textov do databázy *Crossref*.
4. Zabezpečuje aktualizáciu odkazov URL (ak sa zmení *response page*) na pridelené DOI.
5. Vytvára a prevádzkuje internú databázu odkazov, [vrátane webovej stránky DOI](#).

Administrátor

1. Vytvorí *response page(s)* na celok resp. jednotlivé články publikácie.
2. Doplní pridelené DOI na *response page(s)*.